

Greetje van den Berg

Nachtgedachten

VCL serie

Er staat een schrale oostenwind die zijn ogen laat tranen terwijl Yannick Bergsma verdwaasd vanaf de universiteit naar het station van Groningen fietst. Af en toe veegt hij ongeduldig over zijn wangen met de rug van zijn hand. Met diezelfde hand houdt hij nog steeds zijn mobiele telefoon omklemd. Hij fietst als een razende alsof hij de woorden van zijn vriendin Lia wil ontvluchten, die ze even daarvoor door die telefoon heeft gesproken. Hij raakt ze niet kwijt.

Eerst begreep hij het niet. Hij begreep niet waarom ze hem belde terwijl hij met een docent had afgesproken. De afspraak was al moeizaam genoeg tot stand gekomen. Hij overwoog om haar oproep te negeren. De docent keek misnoegd toen hij na een verontschuldiging toch op het groene knopje drukte. Hij vergat zijn verlegenheid met de situatie toen Lia's dringende woorden in zijn oor klonken: 'Yannick, je moet zo snel mogelijk naar huis komen.' Dat zei ze.

'Naar huis?' Hij had haar niet begrepen. 'Waarom naar huis?' vroeg hij, en langzaam raakte hij doordrongen van het besef dat er iets ergs moest zijn gebeurd. Een auto toetert als hij zomaar een kruispunt oversteekt. Hij merkt het niet. Automatisch legt hij de weg verder af die hij de afgelopen jaren ontelbare malen heeft gefietst.

'Ik wil het je nu niet zeggen.' De stem van Lia klonk vreemd. 'Kom nu maar zo snel mogelijk naar huis. Ik haal je van het station. Hoe laat denk je ongeveer in Zwartburg te zijn als je nu zo snel mogelijk vertrekt?'

Juist die woorden hadden hem de waarheid verteld. 'Ze is dood, hè?'

'Yannick, toe...'

'Mijn moeder is dood,' had hij gezegd. 'Vertel het me nou maar gewoon. Ik wist toch dat het eraan zat te komen.'

'Vanmorgen heeft de verpleegkundige haar in bed gevonden,' beaamde Lia en ze had daarna gezegd dat hij haar

moest bellen als hij in de trein zat, zodat ze op tijd bij het station zou staan. De docent had nu alle begrip. Yannick kreeg een hand en condoleances. Het ging allemaal langs hem heen. ‘Het is voorbij.’ Die woorden zetten zich vast in zijn hersens, blijven resoneren op de bewegingen van zijn voeten. ‘Het is voorbij!’ Hij wil eigenlijk niet dat Lia hem van het station haalt. Hij wil niet in de trein zitten. Hij wil eindeloos blijven fietsen en steeds die woorden horen: ‘Het is voorbij.’

Nooit meer die verwarring, die afkeer, schaamte en woede over de dingen die ze doet of juist niet doet. Nooit meer teleurstelling. Nooit meer...

Het is voorbij, er is niets meer aan te doen. Als hij zijn fiets in een rek wringt, dringt het tot hem door dat hij niet langer opluchting voelt. Opnieuw wrijft hij de tranen van zijn wangen, steekt dan de mobiel in zijn broekzak en legt zijn fiets aan de ketting. ‘Voorbij’, maar hij weet niet meer wat hij voelt. Misschien is het vooral leegte.

Die leegte blijft hem de volgende dagen vergezellen en is er ook als hij vijf dagen later naast het graf staat, terwijl zijn adem wolkjes vormt. Zijn blonde haar piept onder het zwarte mutsje vandaan dat hij vanmorgen op aanraden van Lia heeft opgezet. In de zakken van zijn zwarte jopper balt hij zijn handen tot vuisten. Lia probeert zijn blik te vangen, maar hij kijkt naar de kist die langzaam in het graf afdaalt. Rondom liggen bloemstukken en rouwkransen in verschillende kleuren. ‘Bodil hield van vrolijke kleuren,’ had er onder aan de advertentie gestaan. Daarom draagt hij onder al dat zwart een kobaltblauw overhemd. ‘Je moeder vond je dat zo mooi staan,’ wist Lia te melden toen hij zich vanmorgen wilde omkleden. Hij had haar niet tegengesproken.

De arm van Lia ligt door de zijne, af en toe voelt hij een lichte druk, maar hij reageert niet. Hij blijft kijken naar die bewegende kist, naar de bloemen op de donkere aarde, naar de stevige schoenen van tante Aitsje die zich een plek naast zijn vader heeft veroverd. Ze is zijn enige zus en werpt zich

in deze moeilijke dagen op als zijn steun en toeverlaat. Zijn moeder had een gruwelijke hekel aan haar enige schoonzus.

Er heerst stilte, alleen het zachte kreunen van het mechaniek dat de kist laat dalen is hoorbaar. Yannick klemt zijn lippen op elkaar. Nog even volhouden, dan is het echt voorbij. Hij kijkt niet langer naar de kist, maar heft zijn gezicht naar de grijze hemel die ineens een streep zonlicht doorlaat. De streep kruipt over de mensen, de bloemen, in de richting van het diepe gat. Als de kist met een doffe bons de bodem heeft bereikt, is er een kort moment waarop het licht tot in het graf reikt. Dan sluit de hemel zich weer tot een egaal grijs. Hij kijkt naar Lia, maar ze heeft haar blik nu naar beneden gericht, terwijl haar mond het Onzevader bidt, in navolging van de predikant die de dienst heeft geleid. Zijn blik rust even op zijn zus Felia, die dicht tegen haar verloofde Simon staat. Vol overgave bidt ook zij de bekende woorden mee, net zoals zijn vader, net zoals tante Aitsje.

Rondom hem murmelen monden, warme adem dampt in de kille novembermiddag naar boven. Dan houdt hij het ineens niet meer uit. Als het ‘Amen’ als uit één mond rond het graf klinkt, is Yannick verdwenen tussen de graven door, op weg naar de uitgang van de begraafplaats.

Was er wel ooit een tijd geweest dat zijn moeder niet dronk? Yannick leunt tegen een oude eik die bijna tegen de kleine aula van de begraafplaats steunt. Vanaf de begraafplaats hoort hij nog vaag de stem van de predikant, maar hij kan diens woorden niet verstaan.

Ja, die tijd was er wel geweest, maar die was behoorlijk naar de achtergrond geraakt. In zijn beleving had hij zich altijd voor haar geschaamd. In zijn jeugd nam hij geen vriendjes mee naar huis, bang als hij was voor hoe hij haar zou aantreffen. Ze kon laveloos op de bank hangen, maar erger was nog haar opgeklopte vrolijkheid als ze haar uiterste best deed om niet te laten merken dat ze gedronken had. De manier waarop ze over haar woorden struikelde, hoe ze

de thee in kopjes schonk en de helft ernaast goot. Op deze plek herinnert hij zich die intense schaamte als ze veel te hard lachte. Hij weet nog hoe zijn vriendjes met grote ogen keken. Daarom nam hij al heel snel niemand meer mee naar huis.

Dat was wat hij zijn moeder kwalijk nam. Haar gedrag bracht hem eenzaamheid.

Volgens Lia moest hij ook rekening houden met de achtergronden van zijn moeder. Ze had een moeilijke jeugd gehad. Haar vader dronk, was zelfs agressief geweest naar haar moeder toe. Lia probeerde altijd het goede in een mens te zien. Zij had het steeds voor zijn moeder opgenomen, maar Lia had zich nooit zo hoeven te schamen.

Er zijn voetstappen hoorbaar over het grindpad dat naar het grote toegangshek van de begraafplaats loopt. Hij draait zich een kwartslag om zodat hij achter de stam van de boom niet direct zichtbaar is.

Zijn vader probeerde het gedrag van zijn moeder ook goed te praten, om het over zijn zus Felia maar niet te hebben. Hij begreep Felia niet. Misschien had zij nog wel meer onder het gedrag van haar moeder geleden dan hij, maar ze wees hem altijd terecht als hij iets negatiefs over haar zei.

Voetstappen gaan voorbij, auto's starten, stemvolume zwelt aan. Soms wordt er al gelachen. Hij ontmoet blikken die hem nieuwsgierig, maar ook afkeurend opnemen.

Niemand lijkt te begrijpen wat de alcoholverslaving van zijn moeder bij hem heeft aangericht. Hij moet vergeven en vergeten. Alsof het zo eenvoudig is.

Het is voorbij, maar niet vergeten. Nooit meer zal hij zich voor haar hoeven te schamen. Hij zal haar schuldbevuste gezicht niet meer zien, de woorden waarover ze haar tong breekt niet meer horen. Maar hij zal het niet kunnen vergeten, zijn pijn en eenzaamheid zullen met regelmaat de kop opsteken.

‘Yannick, wat was dat nou voor achterlijke actie?’ Lia’s stem klinkt hoog van verontwaardiging. ‘Dat doe je toch

niet? Weglopen tijdens het gebed? Kun je dan zo'n heel klein beetje respect zelfs niet opbrengen?'

Haar kleine hand ligt verbazingwekkend vast om zijn bovenarm. Een eindje verderop loopt zijn vader voorbij zonder hem een blik waardig te keuren. Felia en Simon doen ook alsof hij lucht is en tante Aitsje kijkt bepaald verontwaardigd zijn richting uit.

'Respect? Ik zou respect moeten hebben?' zegt hij ingehouden. 'Zij heeft geen greintje respect verdiend.' Zijn vinger wijst in de richting van de begraafplaats. 'Wat die anderen doen, interesseert me niet, maar ik heb helemaal geen zin om nog eens te gaan koffiedrinken met mensen die er geen moer van begrijpen hoe het is om de zoon van een alcoholverslaafde te zijn. Ik heb lang genoeg gehuicheld. Laat anderen maar doen alsof ze verdrietig zijn, ik weiger het spel nog langer mee te spelen.' Hij praat te hard. Opnieuw worden er geërgerde blikken in zijn richting geworpen. Hij ziet ze niet. 'Laat me gaan.' Hij duwt Lia's hand van zijn arm. 'Ga jij maar koffiedrinken. Ik red me wel.'

'Ik ga met je mee,' zegt ze vastbesloten. Hij wil er iets tegen inbrengen, maar als hij haar gezicht ziet, slikt hij zijn woorden in. Haar hand grijpt de zijne. Samen lopen ze de begraafplaats af.

Er slingeren studieboeken op tafel en op de oude leren bank, die Yannick met een grijze grand foulard weer toonbaar heeft gemaakt. Lia zet koffie in de keuken. Begin dit jaar heeft hij deze kleine naoorlogse woning in de binnenstad van Zwartburg gehuurd met het vooruitzicht dat hij er op een dag samen met Lia zal wonen. In de warmte komt hij langzaam maar zeker tot zichzelf. Hij leunt achterover op de bank. Het plantenbakje op tafel heeft zijn beste tijd gehad. Lia moppert altijd dat hij zijn planten vaker van water moet voorzien en dat hij een echte ongezellige mannenhuishouding voert. Zelf voelt hij zich hier thuis. Hij trekt zijn voeten onder zich op de bank en kijkt toe hoe Lia de mokken koffie op tafel zet,

wat boeken aan de kant schuift en naast hem op de bank gaat zitten. Ze heeft haar keurige paarse jurkje met Paisley-dessin verruild voor een makkelijke spijkerbroek en comfortabele felrode coltrui. Haar lange donkerblonde haren golven over haar smalle rug.

‘Ik hou van je,’ zegt hij.

Ze glimlacht. ‘Ik ook van jou, maar dat wil niet zeggen dat ik het met je eens ben. Je had gewoon niet weg moeten lopen tijdens het Onzevader.’

‘Je begrijpt het niet.’

‘Ik begrijp je heel goed,’ reageert ze hartstochtelijk. ‘We kennen elkaar al heel lang, Yannick. In al die jaren dat we samen zijn, heb ik heel veel gezien. Ik weet hoe moeilijk het was om een moeder te hebben die aan de drank verslaafd was. Ik herinner me hoe erg je het vond om me dat te vertellen en hoe je ertegenop zag om me voor de eerste keer mee naar huis te nemen.’ Ze buigt zich naar hem over. ‘En ik vroeg me alleen maar af of ik wel genade kon vinden in de ogen van jouw ouders. Je vader was chirurg, dat maakte destijds indruk op me. Mijn vader had een suf baantje bij Sociale Zaken van de gemeente, maar jouw vader was iemand.’

‘Van dat idee was je snel genezen.’

‘Gelukkig wel. Jouw vader was hartelijk en open. Ik weet nog dat hij direct zei dat ik hem Sierd mocht noemen. Het kostte me geen enkele moeite om de mens in hem te vinden. Hij liet me gewoon zijn kwetsbare kanten zien, hij had belangstelling voor me. Als er iemand is die niets opheeft met rangen en standen, dan is dat jouw vader wel.’

‘Mijn vader had na die scheiding van mijn moeder alle contacten met haar moeten verbreken,’ merkt Yannick op.

‘Zijn liefde voor je moeder bleef, ook na alles wat ze deed, en ook na de scheiding. Ik vond dat bijzonder.’ Ze pakt de mok koffie in haar handen, neemt nadenkend een klein slokje. ‘Jullie hebben allemaal geleden onder de situatie. Ik vraag me af of dat voorbij is nu je moeder is overleden. Dat ligt in jullie handen, ook in jouw handen. Jij bent niet de enige met

pijn. Felia heeft onder de situatie geleden. Jij hebt op een gegeven moment je intrek bij je vader genomen, maar Felia heeft nog jarenlang bij je moeder gewoond, voor haar gezorgd en zichzelf weggecijferd.’

‘Dat was haar eigen keuze.’

‘Het leven bestaat steeds weer uit eigen keuzes. Dat geldt voor Felia, voor je vader en voor jou net zo goed. Jij kunt ervoor kiezen om in het verleden te blijven hangen, maar je kunt ook besluiten om het samen met je familie te verwerken. Geluk is voor een groot deel een verantwoordelijkheid van jezelf.’

‘Dat is makkelijk gezegd als je zelf niet zoveel ellende in je leven hebt gekend.’

Lia knijpt haar ogen tot spleetjes. ‘Daar kun je het natuurlijk ook op gooien. Je kunt blijven vluchten en menen dat niemand je begrijpt. Je kunt de verantwoordelijkheid bij anderen leggen, maar daar wordt niemand beter van. Jijzelf ook niet.’

‘Je had dominee moeten worden.’

Hij ziet hoe Lia zich gekwetst terugtrekt in de hoek van de bank, zo ver mogelijk bij hem vandaan.

‘Nou ja, je weet het altijd zo mooi te zeggen,’ probeert hij zijn woorden te verzachten. ‘Wat mij betreft praten we er nooit meer over. Het is passé.’

Hij zou willen dat ze nu zou instemmen, maar ze reageert helemaal niet, drinkt gewoon haar mok leeg.

‘Nooit meer dus,’ zegt hij nog eens, alsof hij zichzelf wil overtuigen. Bij gebrek aan bijval grijpt ook hij zijn mok van tafel om die zwiggend leeg te drinken.

Een uur later ziet Yannick de auto van zijn vader langzaam door de straat rijden. Hij had bezoek van zijn vader verwacht en tegelijkertijd had hij gehoopt dat hij niet zou komen. Op dit moment heeft hij niet de minste behoefte aan discussies waar ze toch niet uit zullen komen. Langzaam staat hij op van de bank en slaat voor het raam de verrichtingen van zijn

vader gade, die een parkeerplek heeft gevonden.

In de keuken is Lia bezig met de voorbereidingen voor de maaltijd. Het lijkt vaak alsof Lia hier al woont. Van hem zou ze mogen, graag zelfs, maar Lia heeft zo haar principes. ‘Als we getrouwd zijn, kom ik hier wonen,’ zei ze altijd. ‘Ik voel me hier helemaal thuis, maar ik blijf niet slapen.’

Straks zal ze aan zijn vader vragen of hij blijft eten, zijn vader zal zeker niet weigeren. Lia en hij zijn dol op elkaar.

Er wordt een autoportier dichtgeslagen, hij ziet zijn vader gehaast naar de voordeur lopen, in het voorbijgaan zijn hand opstekend als hij Yannick voor het raam ontwaart.

‘Wie is daar?’ wil Lia weten als ze hem naar de deur ziet lopen.

‘Mijn vader!’

‘O, leuk!’

Nee, niet leuk. Met nauwverholen ergernis opent Yannick de voordeur. Peilend haken hun ogen in elkaar. Yannick doet een stap achteruit om zijn vader binnen te laten. Hij lijkt ineens grijzer, naast zijn mond zijn lijnen die Yannick nooit eerder zijn opgevallen. De huid van zijn hals lijkt ruimer, maar zijn oogopslag is aandachtig en helder als altijd. ‘Zo jongen, kon je het vanmiddag niet meer volhouden?’

Yannick haalt zijn schouders op.

‘Het was een moeilijke dag,’ hoort hij zijn vader zeggen. ‘Een zware dag voor ons allemaal.’ Voor Yannick uit loopt hij naar de kamer, waar Lia hem warm begroet door haar armen om hem heen te slaan. ‘Wat fijn dat je er bent, pa. Daar doe je goed aan. Wat was het moeilijk vandaag, en speciaal voor jou.’ Ze kust hem hartelijk op beide wangen. ‘Blijf je straks bij ons eten? Het is goed om juist nu bij elkaar te zijn.’

Hij loopt achter haar aan naar de keuken en kijkt in de pannen alsof hij hier thuis is. Terwijl Yannick de drankjes inschenkt, hoort hij zijn vader en Lia geanimeerd praten.

Hij voelt zich een vreemde in zijn eigen huis.

Vanaf de eerste kennismaking tussen Lia en zijn vader was

die wederzijdse genegenheid er geweest. Yannick kreeg verkering met haar toen ze allebei zestien jaar oud waren. In hun omgeving werd schamper over kalverliefde gepraat, en dat het nog wel voorbij zou gaan. Er ging niets voorbij. Na al die jaren zijn ze nog steeds onafscheidelijk. Lia had hem gesteund op moeilijke momenten, ze had zijn beslissing gerespecteerd toen hij besloot om bij zijn vader te gaan wonen na de scheiding van zijn ouders. Hij had haar geholpen met haar studie Sociaal Pedagogische Hulpverlening toen ze het niet meer zag zitten.

Yannick genoot ervan om bij Lia thuis te zijn, waar ze de oudste van vier zussen was. Haar vader was een rustige man die de bedrijvigheid van zijn vrouw en vier dochters gelaten over zich heen liet komen. Af en toe liet hij zich gelden, en in zo'n geval bleek hij toch groot respect van vrouw en kinderen te genieten. Hij noemde hen gekscherend 'mijn harem', hield Yannick voor dat hij dolgelukkig was om eindelijk een man en medestander in huis te hebben en dat hij niet kon wachten tot al zijn dochters verkering zouden hebben zodat er eindelijk balans in zijn huishouding zou ontstaan.

Lia's moeder hoorde het altijd lachend aan. Ze had nooit een baan buitenshuis geambieerd. Volgens haar behoorden moeders bij hun kinderen te zijn. Bovendien voelde ze zich geen huisvrouw maar huismanager en die functie vervulde ze met verve.

De maaltijd was in huize Blankvoort altijd het hoogtepunt van de dag. Niet dat Lia's moeder culinaire hoogstandjes op tafel zette, maar tijdens het eten passeerden de gebeurtenissen van de dag de revue. Ook politieke aangelegenheden of geloofszaken werden besproken. Yannick wist de eerste keer niet wat hem overkwam. Samen de maaltijd gebruiken kon gezellig zijn, ook als er gewone stampot boerenkool, hutspot of bloemkool met een eenvoudig sausje in pannen op tafel stond. Zijn eigen moeder dekte de tafel zorgvuldig, koos voor haar fijnste servies, kookte uitgebreid, en toch was

het nooit gezellig. Ze had de smoor in omdat haar gerechten vaker niet dan wel lukten, of omdat hun complimenten niet overtuigend genoeg overkwamen.

Heel vaak kookte ze niet, maar lag ze op de bank of in bed als hij uit school kwam. Of ze probeerde te koken maar gaf het halverwege op omdat het niet werd zoals ze wilde. Zijn enige zus Felia had die taken in de loop van de tijd op zich genomen. Hij was zo min mogelijk thuis.

Zoveel wrange herinneringen. Hij voelt nu alweer zijn woede opwellen, terwijl zijn vader een ovenschaal naar de tafel brengt. Zijn vader had na die scheiding gewoon alle contacten met zijn moeder moeten verbreken. Nu hadden ze haar geen van allen los kunnen laten. De luimen van zijn moeder regeerden hun leven. Daarom was zijn vader ook nooit aan een nieuwe relatie begonnen. Zijn moeder was op de allereerste plaats blijven staan.

Lia had daar begrip voor. Hij nam het zijn vader kwalijk.

De maaltijd verloopt zonder wanklank. Er wordt vooral gepraat over de afgelopen dag, de mooie dienst, de vele mensen, de prachtige bloemen en de flat die nog ontruimd dient te worden.

Lia en zijn vader hebben voornamelijk gepraat. Yannick heeft zich zo veel mogelijk afzijdig gehouden zonder dat het iemand lijkt op te vallen. Lia houdt hem met een handgebaar tegen als hij de tafel wil afruimen voor het dessert. 'Blijf maar lekker zitten, dat doe ik wel. Ik moet nog even de slagroom opkloppen.'

Zodra zij weg is, valt er een stilte. Yannick voelt zich verplicht het gesprek op gang te houden. Hij biedt zijn vader nog een glas water uit de karaf op tafel aan, zoekt naar veilige onderwerpen, en probeert iets interessants over zijn studie naar voren te brengen.

'Ik baalde vanmiddag.' Zijn vader lijkt niet geïnteresseerd in zijn afstudeerproject. Yannick zwijgt onthutst.

'Ik baalde omdat je niet het fatsoen en de moed kon

opbrengen om één keer niet aan jezelf te denken, maar aan je moeder en aan de mensen om je heen.'

'Heeft ze voor mij ooit zoveel fatsoen... ' begint hij, maar zijn vader legt hem met een handgebaar het zwijgen op.

'Het ging vanmiddag niet om het gevoel van Yannick Bergsma. Dat is ons genoegzaam bekend. Je moeder heeft een moeilijk leven gehad. Daar kun je heel wat tegen inbrengen, maar dat feit blijft recht overeind. Ze vocht om haar problemen te overwinnen en faalde. Zelf had zij het daar misschien nog het moeilijkst mee. We kennen allemaal haar beroerde jeugd. We weten van het misverstand dat tussen haar en haar moeder ontstond. Het moet toch vreselijk zijn om als kind te denken dat je moeder liever wilde dat je er niet was?'

'Ieder mens heeft zo toch zijn portie ellende te overwinnen,' probeert Yannick. 'Stel je voor dat iedereen...'

'Wat zij heeft meegemaakt, was wel heel heftig!' Zijn vader begint zijn stem te verheffen. 'Hoe denk je dat het is om te horen dat je moeder mishandeld wordt? Hoe denk je dat het voelt als je meent dat die moeder jou niet hoeft? Dat is het meest wrange van alles. Toen dat misverstand na al die jaren eindelijk uit de weg was geruimd, overleed haar moeder plotseling. Ik ben ervan overtuigd dat jouw moeder haar verslaving zou hebben overwonnen als dat niet was gebeurd. Waarschijnlijk kunnen we ons niet eens voorstellen hoe eenzaam ze zich toen heeft gevoeld.'

Yannick haalt diep adem. 'Ze had zich niet eenzaam hoeven te voelen,' zegt hij ingehouden. 'We deden allemaal ons best om er voor haar te zijn. Ik had haar alles kunnen vergeven als ze toen eindelijk eens het lef had gehad om die rotflles te laten staan. Ik had haar willen steunen, en ik niet alleen. Jij weet ook hoe Felia altijd weer voor haar klaarstond. Het was niet genoeg. Ze bleef maar janken over dat verleden, alsof wij er niet toe deden. Ze kon de verleiding weer niet weerstaan. Ik had al niet zoveel met mijn moeder, maar toen is er iets geknapt. Laat ik maar eerlijk zijn: ik ben

blij dat ze dood is.’

‘Yannick, zeg zulke dingen toch niet.’ Zijn vader wordt bleek, maar Yannick is niet meer te remmen. ‘Jij weet niet hoe het was om als kind thuis te komen en doodsbang te zijn dat ze weer straalbezopen op de bank lag. Dat is afschuwelijk! Ze had het goed kunnen maken door er gewoon te zijn op de belangrijke momenten in mijn leven. Ze was niet eens in staat om ook maar één keer de drank te laten staan als ik mijn verjaardag vierde. Weet jij hoe het voelt als je moeder aangeschoten met het gebak rondgaat? Ik heb geprobeerd om haar alles te vergeven, maar dát zal ik haar nooit kunnen vergeven. Ik ben blij dat het voorbij is.’

‘Yannick...’ Lia’s stem klinkt zacht en dwingend. Ze is de kamer in gekomen met dessertschaaltjes en heeft net zijn laatste woorden gehoord.

‘Nee, niks Yannick! Ik heb er genoeg van!’ Hij staat op, houdt Lia met een handgebaar tegen als ze op hem af wil lopen. ‘Jullie bedekken alles met de mantel der liefde, maar ik doe er niet langer aan mee. Voor mij is het klaar, over en uit. Ik wil niet meer over mijn moeder praten!’

‘Ze heeft deel van ons leven uitgemaakt,’ probeert Sierd. Hij is ook opgestaan. ‘Je kunt niet doen alsof ze er niet geweest is.’

‘Ik wel. Het zal een ware opluchting voor me zijn om nooit meer over haar te hoeven praten. Nóóit meer, en als jullie me nu willen excuseren?’

‘Ik heb je favoriete ijs,’ werpt Lia tegen.

‘Eet dat maar lekker met z’n tweeën op. Jullie voelen elkaar zo goed aan. Laat mij nu eens niet de dissonant zijn.’ Zijn voetstappen bonken woedend op de fraaie laminaatvloer in de gang, de buitendeur valt met een klap achter hem dicht. Buiten trekt hij zijn jas aan, de wind is koud en laat zijn ogen tranen.

Café De Oude Herberg zit vol met mensen die het weekend inluiden. Al zijn de asbakken van tafel verwijderd en de

rokers naar buiten verbannen, de geur van sigarettenrook is blijven hangen als aandenken aan de tijd dat alles anders was. Yannick is er nog nooit geweest, maar vanavond werd hij ineens aangetrokken door de warmte en het feit dat hij nog lang niet naar huis wil. Laat Lia zich maar zorgen maken. Misschien maakt ze zich geen zorgen, maar is ze al woedend vertrokken, dan weet hij in ieder geval waar hij aan toe is. Ze zal wel geschokt zijn door zijn harde woorden.

Onwennig staat hij aan de bar, bestelt een biertje en gaat aan een van de tafeltjes langs de muur zitten. Het tafelblad is beschadigd en voelt kleverig aan. Rondom hem gaan de geanimeerde gesprekken door, af en toe met stemverheffing, soms vergezeld van een lachsalvo. Hij voelt zich onzichtbaar en slecht op z'n gemak. Onophoudelijk spelen zijn vingers met het glas voor hem, alsof het zijn enige houvast in dit café is. Af en toe neemt hij een slok, veegt met een verstolen gebaar het schuim uit zijn mondhoeken.

Er schuift een jonge vrouw zijn kant op, die even daarvoor een eind verderop stond. Het vale, roodgeverfde haar was hem opgevallen, en de skinny jeans. Hij had zich afgevraagd hoe ze die aantrok. Nu ontdekt hij dat ze grote bruine ogen heeft die hem belangstellend aankijken. Harde, zwarte lijnen en glanzende oogschaduw benadrukken die ogen nog eens. Hij wendt zijn blik af, maar het is al te laat.

‘Is deze stoel vrij?’

Met tegenzin knikt hij, hij drinkt met grote slokken zijn glas leeg met de intentie direct op te stappen.

‘Je vindt het niet prettig dat ik bij je kom zitten,’ concludeert ze, terwijl ze haar dunne benen over elkaar vouwt. Vanonder haar lange wimpers blijft ze hem onderzoekend aankijken. ‘Dat had je ook gewoon mogen zeggen. Soms wil je gewoon even rustig ergens zitten zonder te praten. Daar heb ik best begrip voor. Ik heet overigens Coby Kouwenaar.’ Ze glimlacht een stel witte, regelmatige tanden bloot.

Hij is niet van plan zijn naam te noemen, maar vindt het

nu toch onbehoorlijk om op te staan en weg te gaan. ‘Zo erg is het niet,’ antwoordt hij onwillig.

‘Er is ook niets meer aan te doen, want ik zit al. Als ik niet zo’n last van m’n rug had, zou ik direct weer gaan staan, maar ik moest gewoon even zitten en de kroeg zit verder helemaal vol. We zijn dus tot elkaar veroordeeld.’

Zonder iets te vragen, fluit ze naar de barkeeper en schreeuwt dat ze twee biertjes wenst.

‘Ik hoef geen bier meer,’ meldt Yannick afwerend.

‘Kom op, één biertje moet nog kunnen.’ Coby grijnst spottend. ‘Of word je dan misselijk?’

‘Ik drink haast nooit.’

Hij ziet hoe ze haar wenkbrauwen optrekt, maar ze zegt niets meer en wacht tot de glazen voor hen worden neergezet. Ontspannen leunt ze achterover als ze haar eerste slok neemt. Ze kijkt hem aandachtig aan. ‘Ik hoop dat je het me niet kwalijk neemt dat ik het zeg, maar je ziet er niet bepaald uit alsof je hier voor je plezier zit. Heb je trammelant thuis of heeft je liefje het uitgemaakt?’

Alles aan Coby lijkt brutaal, haar verwassen korte, rode haar dat eigenwijs alle kanten uit piekt, haar blik, het hardgroene shirt dat strak rond haar smalle lijf valt, de ringen rond haar kleine vingers.

Hij bedenkt wat hij nu weer moet zeggen zonder de waarheid heel erg geweld aan te doen. Het komt geen moment in hem op dat hij niet hoeft te antwoorden. ‘Af en toe heeft een mens problemen,’ houdt hij zich op de vlakke.

Ze kijkt hem nadenkend aan, heft haar glas. ‘Op onze kennismaking!’

Met tegenzin imiteert hij haar gebaar, zint onderwijl op een manier om hier zo snel mogelijk weg te komen.

‘Lijkt het nou zo of ben je getrouwd?’ Haar blik heeft zijn ringvinger gevonden.

Betrapt zet hij zijn glas weer neer. ‘Dat is een vriendschapsring,’ zegt hij, terwijl hij de ring rond zijn vinger draait.

‘Gelukkig maar. Ik vind je veel te jong voor een gehuwde man.’

Hij wordt altijd jonger geschat, maar nu vindt hij het echt vervelend. ‘Ik ben toch al vijftientig,’ zegt hij met nadruk.

‘Dan zie je er jonger uit dan je in werkelijkheid bent. Maar vijftientig zou ik ook nog jong voor trouwen vinden. Ik ben dat in ieder geval niet van plan.’

‘Wacht maar tot je vijftientig bent en de ware hebt gevonden.’

‘Heb jij de ware gevonden?’

‘Ja, ik denk dat ik haar binnenkort ten huwelijk ga vragen.’

De gedachte komt ineens in hem op. Nu hij hier zit en met deze jonge vrouw praat, weet hij ineens dat hij niet zou weten wat hij zonder Lia zou moeten.

‘Wat romantisch.’ Weer die spottende blik. Met een paar slokken drinkt ze haar glas leeg. ‘Mocht ze weigeren, laat het me dan even weten. Of vind je achttien te jong?’

‘Ik geloof dat ik nu toch maar naar huis ga,’ zegt hij.

‘Je hebt je bier nog niet op, dat is ondankbaar.’

‘Ik drink nooit zoveel.’

‘Zoveel? Dit is je tweede glas! Je hebt dat eerste veel te snel leeggedronken, dat is het. Neem hier even de tijd voor. Daarna hoeft je van mij niet meer.’

Hij schudt zijn hoofd en maakt aanstalten om op te staan.

‘Je hebt een alcoholprobleem in de familie.’ Coby slaat haar armen over elkaar. ‘Zeg het maar eerlijk. Ik weet het precies. Mensen met zo’n verslaving in de familie zijn vuurbang dat ze dezelfde weg gaan. Alcoholisme is namelijk erfelijk. Laatst las ik dat zelfs vijftig procent van de kinderen van een alcoholist zelf ook alcoholisme ontwikkelt.’

‘Nou, ik in ieder geval niet.’ Hij staat op.

‘Raak dus,’ merkt ze tevreden op. ‘Vertel, is het je vader of je moeder?’

‘Ik heb geen zin om erover te praten.’ Hij probeert niet al te onbeleefd te lijken.

Coby staat ook op. ‘Het spijt me als ik te opdringerig leek.’

Je zat daar zo verloren, en nu ik weet dat jij ook...'

'Wat, dat jij ook?'

'... een alcoholprobleem hebt in de familie. Mijn vader kan er niet van afblijven. Ik schijn er een neus voor te hebben om lotgenoten te ontdekken. Misschien omdat ik het fijn vind om met iemand te praten die hetzelfde meemaakt als ik. Ik voel me vaak alleen.'

Die opmerking raakt hem. Coby lijkt plotseling kwetsbaar, net zo kwetsbaar als hij. Hij laat zich echter niet uit de tent lokken. 'Bedankt voor je biertje.'

'Maar je drinkt het niet op.'

'Nee, ik drink het niet op.'

Ze steekt haar hand uit. 'Kom nog eens als je wilt praten. Ik zou het fijn vinden. Vrijwel elke vrijdag- en zaterdagavond kun je me hier vinden. Ze schenken hier trouwens ook fris.'

Yannick moet ineens om haar lachen. Hij drukt haar hand. 'Misschien tot ziens,' zegt hij, maar eigenlijk gelooft hij daar niet in.

Er brandt nog licht in de kamer als Yannick thuiskomt, maar de auto van zijn vader staat niet meer in de straat. Lia zit op de bank met een boek.

'Het spijt me.' Onhandig blijft hij in de deuropening staan. 'Ik wist me gewoon even raad.'

'En dus vluchtte je zoals gewoonlijk.' Ze legt het boek aan de kant. 'Kan ik je iets inschenken?'

'Ik schenk mezelf wel een cola in.'

Ze dreuntelt achter hem aan als hij naar de keuken loopt. 'Ik vroeg me af waar je was. Heb je zo lang gelopen of ben je bij iemand geweest?'

Hij krijgt de neiging om te liegen, maar als ze haar armen om hem heen slaat en hem een kus geeft, weet hij dat hij al door de mand is gevallen.

'Lijkt het zo, of ruik je echt naar bier?'

'Je hoeft niet zo geschokt te doen. Een mens mag toch af

en toe wel een biertje drinken?’

‘Je mag het wel, maar je doet het bijna nooit, en vanavond had ik het gewoon niet verwacht.’ Ze heeft hem losgelaten, kijkt zwijgend toe hoe hij cola in een glas schenkt.

‘Ik kwam langs De Oude Herberg en heb daar een biertje genomen.’

‘Jij in een kroeg? Wat bezielt je vandaag?’

Ze loopt terug naar de kamer en aan de manier waarop ze dat doet, kan hij zien dat ze boos is. Onhandig volgt hij haar. ‘Het is buiten koud,’ licht hij toe. ‘Ik wilde nog niet naar huis, en daarom dacht ik dat het geen kwaad kon om even...’

‘Je beweert anders altijd dat daar alcoholisten gekweekt worden.’

‘Het waren gewoon omstandigheden.’

‘En je verwijt je moeder altijd...’

‘Haal mijn moeder er nu niet weer bij.’ Hij heeft een hekel aan ruzie. ‘Het spijt me,’ zegt hij deemoedig. ‘Ik weet dat het stom was om weg te lopen. Het was ook niet handig om in dat café te gaan zitten. Ik weet niet precies wat het was. Ik voelde me verloren of zo.’

‘En ging dat over in De Oude Herberg?’

‘Nee,’ erkent hij. ‘Helemaal niet. Ik voelde me er helemaal niet op m’n plaats.’

Lia’s woede zakt snel. ‘Ik ben blij dat je weer thuis bent. Het was een heftige dag en ik begrijp best dat het allemaal heel moeilijk voor je was.’

‘Ik ben ook blij,’ stemt hij met haar in. Heel even aarzelt hij, dan laat hij zich op z’n knieën zakken. ‘Bij jou voel ik me thuis, waar we ook zijn en wat we ook doen. Bij jou kom ik tot rust, bij jou kan ik mezelf zijn.’ Hij ziet hoe haar veraste blik zacht wordt en dat geeft hem de moed om door te gaan. ‘Lieve Lia, ik had me dit moment anders voorgesteld, maar toch heb ik het gevoel dat ik je het juist nu moet vragen: wil je met me trouwen?’

Hij ziet de emoties op haar gezicht en verwacht dat ze zal zeggen dat ze dit niet het moment vindt, dat zijn moeder nog

maar net begraven is, dat ze het liever een andere keer nog eens overdoet.

‘Ja, dat wil ik,’ zegt ze in plaats daarvan. ‘We zullen misschien nog even moeten wachten met plannen, zo kort na het overlijden van je moeder. Toch kan ik alleen maar volmondig ‘ja’ zeggen. Ik wil niets liever.’

Hij staat op. Hij kust haar. Ergens in zijn hoofd zegt een stem plagerig: ‘Wat romantisch.’ Hij sluit zijn ogen en probeert zo die donkere ogen buiten te sluiten.